

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej
w W. i Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 kwietnia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5.400,- (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,
- 3) przyznaje adwokat M. K., prowadzącej Kancelarię Adwokacką w W. kwotę 3.600,- (trzy tysiące sześćset) zł, powiększoną o należny podatek od towarów i usług od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną powodowi w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Powód M. S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 kwietnia 2013 r., którym oddalona została apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 grudnia 2012 r., oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 1.000.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 11.172 zł tytułem odszkodowania za wywołanie rozstroju zdrowia i pokrycie kosztów leczenia, skierowane przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w W. i Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w P..

W odpowiedzi na skargę pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających realizację wskazanych funkcji skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub oczywista zasadność, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli ten wymóg jest spełniony

przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich. Dopuszczenie oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej jest bowiem uzasadnione ustrojowo i procesowo jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym wypadku zachodzą wskazane przyczyny. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wywodził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona przede wszystkim ze względu na podniesione w podstawach skargi zarzuty naruszenia prawa materialnego dotyczące niezasądzenia zadośćuczynienia pomimo zaistnienia przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie dóbr osobistych powoda oraz naruszenia przepisów dotyczących rozkładu ciężaru dowodu. Stwierdził, że gdy nie ma wątpliwości co do bezprawności naruszenia dóbr osobistych, istnienia szkody oraz związku przyczynowego między nimi, nie jest dopuszczalne arbitralne oddalenie powództwa o zasądzenie zadośćuczynienia. Za równie oczywiste uznał naruszenie art. 6 w zw. z art. 24 k.c., polegające na nieuprawnionym przeniesieniu ciężaru dowodu na powoda, do którego powinności nie należało wykazywanie w jakim dokładnie okresie i jak długo przebywał w przeludnionych celach. Za wystarczające należało uznać, że do naruszenia dóbr osobistych doszło. Jeśli zaś pozwana podnosi, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały właściwym normom, to powinna tę okoliczność wykazać. Wynika to przede wszystkim z odwróconego ciężaru dowodu z art. 24 k.c., a także z braku możliwości wglądu przez powoda w stosowną dokumentację. Ponadto twierdzenia powoda powinny zostać uznane za udowodnione biorąc pod uwagę przyznanie przez pozwaną, że istniał problem przeludnienia w celach (art. 229 k.p.c.).

W ocenie Sądu Najwyższego powyższa przyczyna nie usprawiedliwia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury oczywista zasadność skargi kasacyjnej, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, t.j. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Przytoczony wywód skarżącego nie usprawia do przyjęcia, że tak rozumiana oczywista zasadność skargi ma miejsce. Specyfika spraw o ochronę dóbr osobistych, oparta na domniemaniu bezprawności dokonanych naruszeń, wymaga wykazania przez powoda faktów wskazujących, że zdarzenia, działania bądź zaniechania, z których wywodzi roszczenia nastąpiły. Dopiero ich udowodnienie umożliwia sądowi czynienie dalszych ustaleń i ocen. Z natury rzeczy bowiem to dochodzący udzielenia ochrony prawnej musi wskazać, kiedy i w jaki sposób wkroczone w sferę jego praw podmiotowych, czyli indywidualnych wartości świata uczuć, stanu jego życia psychicznego, a dopiero jego subiektywne stanowisko w tym przedmiocie, odnoszące się do zindywidualizowanych okoliczności, Sąd weryfikuje poprzez kryterium obiektywne, odwołujące się do ocen przyjętych w społeczeństwie. Powód, osadzony przez wiele lat w związku z tymczasowym aresztowaniem i odbywaniem kary pozbawienia wolności w różnych placówkach, a na ich terenie w różnych celach i warunkach nie może oczekiwać, że służby penitencjarne przedstawią mu ich pełne zestawienie, gdyż to jego obowiązkiem jest przytoczenie i wykazanie podstawy sporu. Nie może być także wystarczające opieranie roszczenia na ogólnym przyznaniu przez pozwanego występowania problemu przeludnienia w zakładach karnych i ich niskiego standardu oraz bezprawności działań pozwanego, związanych z ewentualnym osadzeniem powoda w celach okresowo przeludnionych.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego należnych stronie przeciwnej orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 3 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 1150 ze zm.) i § 12 ust. 4 pkt 2

w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Wynagrodzenie za nieopłaconą pomoc prawną, świadczoną powodowi z urzędu, przyznano na podstawie § 19, § 21 oraz § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

[aw]